

3 клас - "Структура книги"

Автор: Лампіга Алла Віталіївна

Тема: Структура книги

Мета: *познайомити* учнів з книгознавчими поняттями: титульний аркуш, передмова, зміст, умовні графічні позначки, виноска, збірка авторська, збірка тематична; *розвивати* вміння самостійно *знаходити* потрібний твір за змістом творів.

Обладнання: виставка книг «Книга – ключ до знань».

Хід уроку.

I. Оголошення теми та мети уроку.

II. Вивчення нового матеріалу.

Бібліотекар. Перш за все, на що звертають увагу – це обкладинка книжки. Вона може бути твердою або м'якою.

Виступ групи «Словознайки» (підготовлені попередньо учні).

1-й учень. Обкладинка – це обличчя (або одяг) книги, це те, що зовні вирізняє її з-поміж інших видань. Нерідко саме завдяки обкладинці читач вирішує – зацікавить його книга чи ні.

Бібліотекар. Коли ви відкриваєте книгу, то ви бачите перед собою аркуш паперу, що з'єднує її із сторінками.

2-й учень. *Форзац* – це слово запозичене з німецької мови. У перекладі означає «сторінки, які йдуть перед текстом». Форзаців – два. Часом це просто білий папір. А у «Читанці» на першому форзаці вміщено малюнок що розповідає про створення книги, а на другому, в кінці підручника, зображено бібліотеку.

3-й учень. Часто на одній з перших сторінок книги вміщують звернення до читача. У «Читанці» ти також знайдеш його.

Бібліотекар. Окрім титулу зустрічається таке поняття, як «Фронтиспіс», Шмуцтитул».

4-й учень. «Фронтиспіс» – це малюнок, розташований поруч з титулом, на лівій сторінці. Він відображає характер усієї книги або є ілюстрацією до найважливішого епізоду. Це може бути також і портрет автора або головного героя твору.

Бібліотекар. Кожна окрема сторінка може містити колонцифру, колонлінійку, колонтитул, сигнатуру і норму.

5-й учень. *Колонцифри* – порядкова нумерація сторінок книги. Цифри нумерації можуть міститися зверху або знизу сторінки, посередині або збоку.

6-й учень. *Колонлінійка* є лінійкою того чи іншого малюнка. Вона частіше буває зверху сторінки.

7-й учень. *Колонтитули* – це рядки тексту, розміщені зверху полоси з назвами; приміром, на парній сторінці – назвами частин книги, а на непарній – її розділів.

8-й учень. *Сигнатурою* називають порядковий номер друкованого аркуша книги; розміщують її в нижньому внутрішньому куті першої сторінки кожного аркуша книги і повторюють з зірочкою на третій сторінці аркуша.

9-й учень. *Норма* – скорочена назва книги або прізвище її автора. Її вміщують на першій сторінці аркуша, біля сигнатури. Сигнатура і норма потрібні для контролю за правильністю підбору аркушів книги в процесі її виготовлення.

Бібліотекар. Книги проілюстровані різними малюнками, фотографіями, якщо книга про те, як зробити щось своїми руками. Книгу з малюнками читати цікаво, тому, що легко уявити собі те, про що говорить автор.

10-й учень. Завершує книгу – *зміст* – перелік назв розділів і творів. За допомогою змісту легко знайти потрібний розділ чи твір.

11-й учень. Коли береш до рук книгу, обов'язково переглянь її зміст. Він дасть тобі загальне уявлення про видання.

Бібліотекар. Є в книзі і вихідні дані. Це – *паспорт* її. Тут знайдемо ім'я та по батькові автора, його прізвище. Прізвище видавничих працівників, які доклали рук і вміння до створення книги. Це – редактор, художній редактор, коректор, технічний редактор.

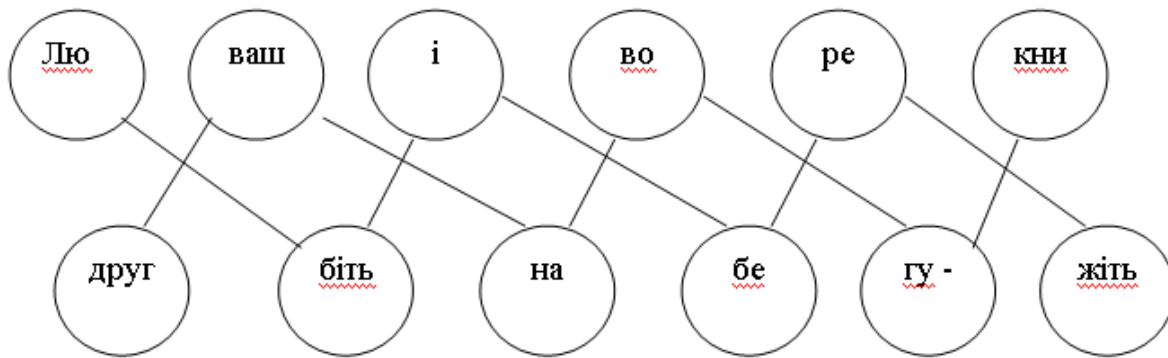
12-й учень. Уважний читач прочитає тут, і коли книжку здано до набору в друкарню, і коли її почали друкувати. Є тут відомості про формат книги, тираж, ціну.

13-й учень. І дуже важливі дані: адреса поліграфічного підприємства, де книги виготовляли, і адреса самого видання.

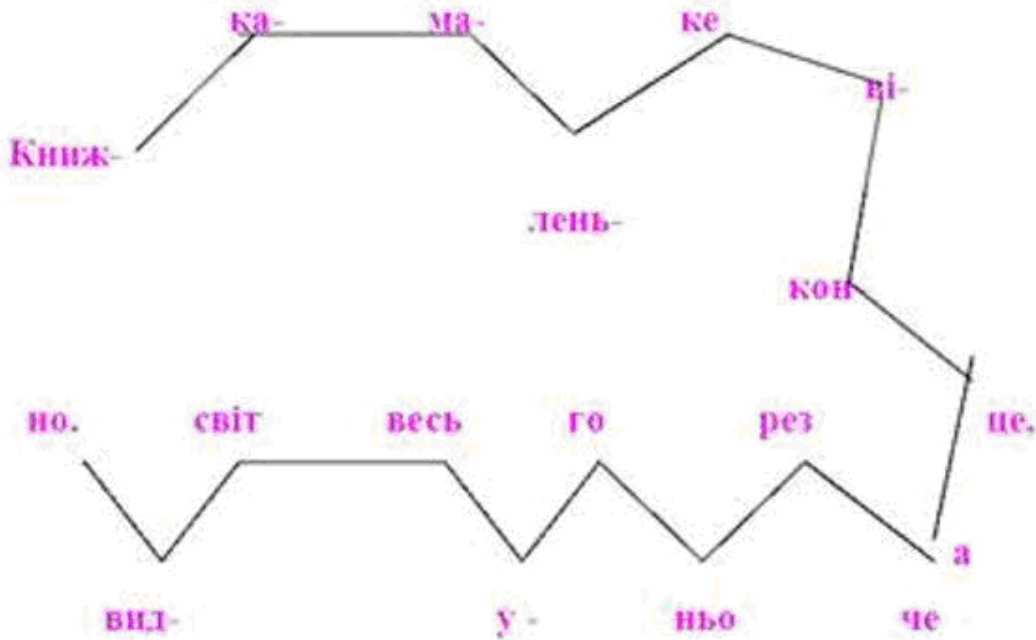
Бібліотекар. Дякую нашим помічникам за проведений урок. А тепер ми з вами перейдемо до практичних вправ.

III. Закріплення вивченого матеріалу.

Розгадування зашифрованого вислову.

2. Робота з прислів'ями.

IV. Підсумок уроку.

Колективне розгадування кросворду

1.					
2.					
3.					
4.					
5.					

<p>1. Вчить читати й рахувати, І писати, і співати Всіх дітей довкола Наша люба ... (школа)</p>	<p>2. На базарі їх не купиш, На дорозі не знайдеш, І не зважиш на терезах, І ціни не підбереш (знання)</p>	<p>3. Чорне поміття По білому полю Той його сіє, Хто це уміє. (письмо)</p>
<p>4. Сестри всі зазеленіли, Як прийшла весна. Влітку враз зачервоніли - Час збирання настав (ягоди)</p>	<p>5. Не людина, а говорить і співає, Всім новини сповіщає, Дітям казки оповідає. (радіо)</p>	

VI. Домашнє завдання .

Розгадати кросворд.

		1								
2										
			3							
	4									
	5									
6										

1) «Розум без ..., як птиця без крил». (книг)

2) Як називалася людина, що переписувала книжки? (переписувач)

3) Місце, де сиділи переписувачі. (собор)

4) Який хан захопив Київ і після цього зникла бібліотека? (Батті)

5) і 6) Який князь заснував у Києві при Софіївському соборі першу бібліотеку? (Ярослав Мудрий)

Тести до уроку «Структура книги», 3 клас

I варіант

I рівень

1. Анотація — це:

- а) сторінка;
- б) короткий зміст;
- в) назва твору.

2. Обкладинка — це:

- а) обгортка книги;
- б) титульний лист;
- в) плакат.

3. Корінець — це:

- а) місце, де зшиті листки книги;
- б) обкладинка;
- в) сторінка.

II рівень

1. Поедняйте слово та його тлумачення:

Сторінка	малюнок в книзі
Ілюстрація	один бік аркуша

2. Які елементи має книжка?

III рівень

1. Доповніть міркування: Книга вчить -

II варіант

I рівень

1. Заголовок — це:

- а) назва книги;
- б) автор;
- в) післямова.

2. Художник — це:

- а) книга;
- б) поет;
- в) людина, що ілюструє книгу.

3. Книга - це:

- а) твій друг;
- б) журнал;
- в) художник.

II рівень

1. Поєднавши відповідні частини, утворіть прислів'я:

Книга вчить	той багато знає.
Хто багато читає	як на світі жить.

2. Які відомості дає підзаголовок?

III рівень

Доповніть міркування: Дружба з книгою — це свято...

Відповіді

I варіант

I рівень

- 1. б) короткий зміст.
- 2. а) обгортка книги.
- 3. а) місце, де зшиті листки книги.

II рівень

- 1. Сторінка — один бік аркуша. Ілюстрація — малюнок в книзі.
- 2. Обкладинка, сторінки, корінець, ілюстрації, титульний лист, анотація, передмова, післямова.

III рівень

Книга вчить, як на світі жить.

II варіант

I рівень

1. а) Назва книги.
2. в) людина, що ілюструє книгу.
3. а) твій друг.

II рівень

1. Книга вчить, як на світі жить. Хто багато читає, той багато знає.
2. Підзаголовок пояснює про кого чи про що йдеться в книзі, кому адресована книжка.

III рівень

Дружба з книгою — це свято. Не було б його у нас, ми не знали б так багато про новий і давній час.□